

GÜNCEL

Ayık Bilgi Bülteni
Yıl 2 - Sayı 14
Aralık 2008

Güncel Bülten'de 2008 yılının son konusunu evlat edinmeye ayırdık. Hassas konular hakkında konuşmak hepimiz için zor. Bu sayıda ruh sağlığı ve alanında çalışan uzmanlar olarak evlat edinilmiş çocuğa okul ortamında destek olmak ve ailelere bu konu ile ilgili önemli bilgileri paylaşmak konusunda yol göstermek için kaynak olabilecek yazılara ve bir kitap tanıtımına yer verdik. Yeni yılda, yeni konular ile görüşmek dileğiyle...

Evlat Edinilmiş Çocukları Okul Ortamında Desteklemek

Psikolojik Danışmanlık Eğitim ve
Grup Çalışmaları Merkezi

www.guncedanismanlik.net
info@guncedanismanlik.net

T: 0216 3807685
T/F: 0216 3807802

Geçmiş zamanlara göre günümüzdeki aile yapıları farklılık ve çeşitlilik göstermektedir. Alışageldiğimiz çekirdek ailelerin yanı sıra tek ebeveynli aileler ve çocuğun evlat edinilmesiyle oluşan aileler de günlük hayatın bir parçasıdır.

Evlat edinme çocuklar için kafa karıştırıcı olabilir. Bu nedenle ailelerin ve okulların görevi çocukları yeni aile tipleri hakkında bilgilendirmek ve bu konu hakkındaki sorularını yanıtlamaktır. Evlat edinilmiş çocuklar hem biyolojik ailelerinden travmatik bir biçimde ayrılık yaşamış hem de farklı kurum ve koruyucu ailelerde ayrılığı deneyimlemişlerdir. Tüm bu ayrılıklar onlar için bir çeşit kayıp olmakta ve yas sürecini de beraberinde getirmektedir.

Evlat edinilmiş çocukların yaşadıkları ayrılıklar/kayıplar, genellikle benlik algılarını olumsuz etkiler ve hiçbir yerde istenmediklerini düşünebilirler. Evlat edinilmiş çocukların kendilerine güvenleri düşüktür ve davranış problemleri sergileyebilirler. Bu davranış problemlerinin nedenleri diğer çocukların tepkilerini yanlış yorumlamalarından ya da sorunlar karşısında uygun olmayan tepkileri seçmelerinden kaynaklanır. Bunların yanında, dikkat ve konsantrasyon alanlarında da zorluk yaşayabilirler. Olumsuz benlik algılarını, olumsuz düşünce ve davranışlarını değiştirebilmek için oldukça fazla kaynaktan (aile üyeleri, öğretmenler, okul personeli ve arkadaşlarından) desteğe ihtiyaçları vardır. Bu, çocuğun ihtiyacı olduğu kadar yeni ailenin de ihtiyacıdır.

Evlat edinilmiş çocukları okulda desteklemek için,

- Öncelikli olarak, evlat edinilmiş çocuklar için okulda kendilerini güvende hissedebilecekleri bir ortam oluşturmak oldukça önemlidir. Çocuğun öğretmenine ve arkadaşlarına güveni arttıkça kaygı seviyesi düşecektir. Bu sayede gösterdiği davranış problemleri azalacak ve öğrenmesi artacaktır.
- Arkadaşları bu konuyla ilgili çok soru sorduğunda, evlat edinilmiş çocuğu destekleyin.
- Doğru ve yanlış kavramlarını içselleştirmiş olduğunu düşünmeyin,
- Kendi seçimlerini ve kararlarını verebilmeleri için destekleyin ve kararlarının sonuçlarını yaşamalarını sağlayın.
- Davranışlarının sonucunda mutlaka geri bildirim verin ve davranışlarının sonuçlarını yaşamalarını sağlayın
- Olaylar karşısında nasıl farklı davranışlar gösterebilecekleri hakkında düşünmelerini sağlayın
- Güç savaşlarına girmekten kaçının.
- Dikkatini toparlayabilmesi ve öğretmen ile ilişkiyi daha rahat kurabilmesi için sınıfta ön sıralara oturtun
- Okul sistemini kavrayabilmeleri için ilk zamanlardan yetişkin desteğine duyacaklardır. Hayatlarının başlangıcında yaşadıkları tüm olumsuzluklar çocukların gelişimlerini etkilemektedir. Bu nedenle okullarda, evlat edinilmiş çocuklar ve ailelileri öğretmenleri, rehber öğretmenleri ve okul personeli tarafından desteklenmelidir.

• Yaşadıkları ayrılık ve geçmiş deneyimleri çocuklar için oldukça olumsuz olduğundan geçmişi hatırlamak onlar için zordur. Bu nedenle aile hakkında ödev verilirken öğretmenler bu konuya özen göstermelidir. Evlat edinilmiş çocuklar için (hele de bu süreç yeni başlamışsa) bir aile ağacı oluşturmak kafa karıştırıcı olabilir. Ya da anneler gününde annelere hazırlanacak bir sürpriz, ya da bebekliklerine dair bir eşyayı okula getirmek vb... Bu nedenle bu tip projeler verilmenden önce öğretmenler evlat edinilmiş çocukları da düşünmelidir. Örneğin aile konusu işlenirken yeni tip ailelerin de normal ve fonksiyonel olduğundan sınıf içinde bahsetmek ve ödev olarak aile ağacı yerine 'sizler için önemli olan biri' hakkında yapılacak bir projeye yer verilebilir.

• Evlat edinilmiş çocuklar için rutinler ve devamlılık çok önemlidir. Rutinlerin ve devamlılığın olmadığı ortam onların daha önceki deneyimlerini anımsatacağından karmaşık duygular yaşamalarına neden olacaktır. Değişimler karşısında olumsuz duygularından dolayı kimi zaman olumsuz davranışlar sergileyebilirler. Evlat edinilmiş çocukları değişimler ile ilgili önceden bilgilendirmek ve değişimlere hazırlamak oldukça önemlidir. Örneğin ders saatlerinde olacak değişikliği ona önceden haber vermek ve bir kaç kere bu değişikliği hatırlatmak, değişim sırasında zorlanmamasına yardımcı olacaktır.

• Yaşadıkları travma ve erken dönemde deneyimledikleri fiziksel, duygusal ve sosyal yoksunluk nedeniyle, evlat edinilmiş çocuklar kendi akademik potansiyellerine ulaşamayabilirler. Kendi potansiyellerine ulaşabilmeleri için ek destek önemlidir. Çocuğun potansiyeli hakkında aileye gerçekçi bir tablo çizin ve onları yönlendirin.

Ailenin ve okulun işbirliği de önemli etkenler arasındadır. Evlat edinmiş olan aile ile düzenli bir şekilde iletişime geçin. Aileleri çocuğun geçmişi hakkında sıkı sıkıya tutmayın, bu bilgiler onlar için kişisel bilgiler olabilir ve sizle paylaşılan bilgileri kimseye paylaşmayın. Unutmayın ki evlat edinmiş aileler, ebeveynliği yeni deneyimleyen aileler olabilir bu nedenle onlara yardım etmek istediğinizi ve onların yanında olduğunuzu ailelere mutlaka gösterin.

www.clusterweb.org.uk/docs/adopted_children_booklet.doc <https://czone.eastsussex.gov.uk/czone.webapplication.vsb/document.aspx?link=1061>

Evlat Edinme Hakkında Konuşmak

Evlat edinilen çocukların bunu nasıl ve ne şekilde öğrendikleri önemlidir. Evlat edinen aileler bu hassas konunun konuşulmasından rahatsızlık duyabilirler. Çoğu aile bunu bir sır olarak saklamayı tercih edebilir. Ancak çocuk/ergen ruh sağlığı uzmanları evlat edinilen çocuğun bu bilgiyi uygun şekilde öğrenmesinin önemli olduğu vurgulamaktadırlar. Aile bu bilgiyi ne zaman ne şekilde söyleyeceklerine kendileri karar verse de çocuklar evlat edinildiklerini mutlaka onları evlat edinen aileden duymalıdır. Bunu bir başka kişi veya kurumdan öğrenmeleri durumunda olumsuz sonuçlar ortaya çıkacaktır.

Her çocuk ve aile için geçerli olabilecek tek bir açıklama yöntemi maa-lesef yoktur. Uzmanlar arasında da evlatlık edinme ile ilgili açıklamanın hangi yaşta yapılmasının uygun olduğu hakkında farklı görüşler vardır. Ancak en temel ve en önemli ortak nokta bu açıklamayı yapmadan önce ailenin bu konu hakkında konuşmak ile ilgili rahat hissetmesi gerektiğidir. Bu konu çocuğun hayatında sadece bir kez konuşulup kapanacak bir konu değildir, yaşam boyunca farklı dönemlerde evlat edinme ile ilgili sorular ve yorumlar ortaya çıkacaktır. Ailenin bu gerçeğe hazırlıklı olması önemlidir. Çocukların evlat edinilmeleri ile ilgili hiç soru sormamaları ebeveynler için işi kolaylaştırır da aslında doğal ve sağlıklı olan çocuğun sorular sorması, merak etmesi ve en önemlisi bunları ailesiyle paylaşacak kadar kendini güvende hissetmesidir.

Evlat edinme açıklamasını yaparken ebeveynlerin gergin olmaları çocuğa bu konu hakkında konuşulmaması gerektiği yolunda bir mesaj verebilir. Bu nedenle bu açıklamayı yapmak için en doğru zamana her aile kendi karar vermelidir. Ama doğru zamanı beklerken çocuğun bu bilgiyi başkalarında duyma riskini unutmuyup buna göre önlem almalıdırlar.

Evlat edinme ile ilgili başkalarına bilgi verirken;

- Özel hayata ait olan bilgileri diğer insanlar ile paylaşmak zor bir karar olsa da kaçınılmaz olabilir.
- Kişisel merak için sorulan sorulara cevap vermek zorunda değilsiniz. Sadece gerekli olan durumlarda gerektiği kadar bilgi verin.
- Evlat edinme hakkında rahatça konuşmak ile evlat edinilmenin bir sorun olduğu düşündürecek şekilde bu konuyu gündeme getirmek arasında fark olduğunu unutmayın. Evlat edinme ile ilgili konuları sadece gerekli ve yeri geldiğinde açın.

Evlat edinme ile ilgili çocukla konuşurken;

- “Gerçek Anne” kavramı yerine “Onu Doğuran Anne” kavramının kullanmak daha uygun olabilir.
- Çocuğa onu doğuran annesinin onu verme nedenin bir bebeğe bakabilecek durumda olmaması olduğunu bunun çocuğun yaşadığı bir problem/sorun nedeniyle olmadığını açıklamak önemlidir.
- Evlat edinilen bir çok çocuk olduğunu bilmek, bu durumun normal ve kabul edilen bir gerçek olduğunu anlamasına yardımcı olabilir.
- Önemli olan açıklama yaparken destekleyen ve güvenli bir ortam yaratmaktır, çocuk böylece merak ettiklerini rahatça sorabileceğini hissetmelidir.
- Çocuğun yaşına göre evlat edinme ile ilgili anlayabileceğini ve merak edeceğini kavramlarda değişim gösterecektir. Farklı dönemlerde evlat edinme ile ilgili merak ettikleri farklı sorular soracaklardır. Örneğin okul öncesi dönemde evlat edinme ile ilgili açıklamalar çocuk tarafından kolayca kabul edilir gibi görünse de aslında bu yaş döneminde çocuklar biyolojik anne-baba ile ona bakan anne-baba arasındaki farkı tam olarak anlamazlar. Bu nedenle ebeveynler ilerleyen yıllarda evlat edinme konusundaki daha kapsamlı açıklamalar için hazırlıklı olmalıdır.

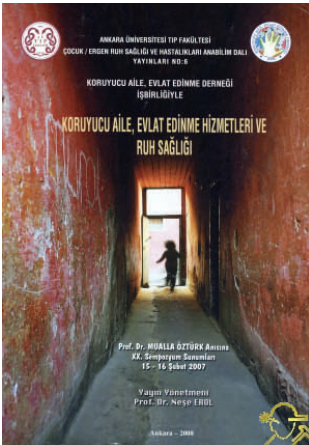
Evlat edinmemiş gibi davranmak çocuğun ihtiyaçlarından çok ailenin bu konu hakkındaki hassasiyeti ile ilgilidir. Çoğu aile bu konuyu konuşmaktan çekinir çünkü çocuklarının onları artık eskisi kadar sevmeyeceğini düşünür. Aile içinde konuşulamayan duygular aslında çocukların gelişimini olumsuz olarak etkileyen en büyük etkenlerdir.

Çocuklara yapılacak açıklamalarda dikkat edilecek en önemli nokta çocuğun onlar için ne kadar önemli ve değerli olduğunun vurgulanmasıdır.

Kaynak:

Raising Adopted Children, Lois Ruskai Melina

GünceL'in Önerdikleri

Kitabın Adı: Koruyucu Aile, Evlat Edinme Hizmetleri ve Ruh Sağlığı

Yayınevi: Ankara Üniversitesi Çocuk/Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı Yayınları

Prof. Dr. Mualla Öztürk anısına düzenlenen XX. Sempozyum (15-16 Şubat 2007) sunumları, Koruyucu Aile, Evlat Edinme Derneği işbirliğiyle, Prof. Dr. Neşep Erol'un yayın yönetmenliğini yaptığı “Koruyucu Aile, Evlat Edinme Hizmetleri ve Ruh Sağlığı” adlı kitapla yayınlanmıştır. Kitap, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk/Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Yayınları tarafından basılmıştır.

(Kitap hakkındaki bu kısa bilgi Türk Psikologlar Derneği'nin web sitesinden -www.psikolog.org.tr - alınmıştır.)